

ג א וטושי' א"ת ס"י מט
שפ"ג:
גא ב מ"י פ"ז מ"ג
עירובין הלכה ט טור
ש"ע א"ת ס"י מט שפ"ג א
גב ג ד מ"י פ"ז מ"ג
גה ה מ"י פ"ז מ"ג
טו טז מט מ"ג ה:

הגהות מהר"ב
הרשב"א

א[גמ' א"יבא פ"ג
אדריב' שפ"ג בן
א"יבא. כ"ג מ"י
דלמיה הכל לפי מה
שהוא ח"ל דרש"י ללא
משער לרשב"א מדייה
ולמ"י הרמב"ם ח"ל וכן
אמרה המשנה לפי מה
שהוא ח"ל לרשב"א דבטלה
דבן וכו' וכו' רשב"א:
גן וכו' ד"ה תרומה
ובו א"י פ"ז א"יבא
בתרומה ב"ד מ"ג
רבי. כ"ג לרשב"א מ"ג
ס"ג פ"ז א"יבא ס"ג
ה"א מ"י מ"ג לרשב"א
יש"ע ד"ה וכו'.

רבינו הגאון

הא דמערבין לגדול
דלא כהנניא (ותניא)
[התניא] תניא אמר רב
עצמן של ב"ש לא היו
מודים בעירובי עד שיוציא
מותרו וכל כלי השמשות
לשם. מאן תנא הכא
התניא עירב בלבנים
הווצרך בשחורים אף
בלבנים לא יצא תניא
היא ואליבא דר"ש:
סומכוס אמר בהולין
אילו לגדול בין לא פליגי
למאי משום דרין חדי
למאי ב"י שאין נזירים
תרומה נמי חוץ לכתוב.
אלא דבר משום דאפשר
המתשיל על נזירותו וכו'
לית תרומה נמי אפשר
המתשיל עלה תפק
הולין. ואמרין תרומה
אי מתשיל עלה הדא
לטבלא וערין היא
אסרה לישאל אומרין
אפשר (עליו) לאפשרי
עלה] את תרומה מפקוס
אתר שגאה זו כולה
חולין ודחיק לא יתכן
להוציא עלה תרומה
מפקוס אתר דלא בחשד
הבריס לתרום שלא מן
המוקף. כ"י אין תרומין
על פירות שהן בבאן
מפירות שהן מנותין
במקום אתר ואינו מוקף.
כלומר הדיקן שמקיפין
על כולן נמצא אילו
נזונין אלו האלו נמצא
תרום מצד זו לצד זו
ואמרין
אפשר
המתשיל עלה מפרשי
ממנה והנשארת וריה
היא לאכילתו כמו חין
לגדול לארץ שישאל על
נזירותו ודחיק לא פליגי
סומכוס אלא בתרומה
שהיא מנוטת שאם ישאל
עליה ותחזור לטבלא
ויפריש ממנה תרומה לא
תשרו בה מון ב'
סערות. ואקשינן אמאי
פסקה כלומר דהא
לתרומה (וא) [מן] הולין
לגדול ושנה הולין בלבד
היה לו לומר כד"א
בתרומה מנוטת אבל
בתרומה מנוטת שאם
יוציא תרומה ממנה
ולמאי נמצא מון ב'
פירות מערבין לו בה.
אלא סומכוס סבר לה
כרבנן דפליגי על ר'
בשומרה שאחר שמועה
(ינתן) [נתתן] באילן כו'
דכל דבר שהוא מושם
בשבת גזרו עליו כו'

השמשות ונתתן הטבל (משום) [שבת] הוא. כמאן אזלא [הא] דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם. קומץ
ממנה אלו חזין קוטר ורשעה מלא לוביט ביה"ט ובמון ב' סערות לעירוב סומכוס (א) [היא] דאמר מאי דחזי ליה
זקתן ויאן רבנן קוין ליה לאתרינן אציג ללא חזי עליה שופר דמי: כ"י ב' אלו חזין דלא כ"י ב' אלו חזין דאמר מרבין לחולה
ולקמן מ"י מנוטת. ולרשב"א כמנוט של כל אדם. ואמרין אפילו תימא מתי' דקתני במסכת כלימ' פ"ק ט"ז יש שאמרו הכל
לפי מה שהוא אדם וקתני בה מנוט ב' סערות לעירוב אחולה ואוקן קתני כו' אלעזר ב' אלו חזין דלא כ"י ב' אלו חזין דאמר מרבין לחולה
[הפרס] ואמרין בית הפרס מנפה ומפריה עפר תיחוח. ויין שגילה עפר ולא ראה עצם תיחוח טהור. וכן אם גירש אותו בית הפרס כיון שגירש בגלגל העוברין והשביק אלו היה שם עצם ודאי גירש ותלמיט [נתהר] המקום:
מתני רבי יהודה אומר אפי' בבית הקברות כו'. ונא מפני שיכול לחוץ בשדה תיבה ומגדל. כ"י אלו שריות לנתת חיובש בחותן הכותן. ואילו מאהיל עליו חיובש בחותן טהור שאלו חוצצין בפני הטומאה ואמרין קטבר האי
מאהיל הוא זרוק שמהי אהל כדתיא הנכנס לארץ העמים בשדה תיבה ומגדל ו' מטמא קטבר אהל זרוק [לאן] שמהי אהל ואינו חוצץ בפני הטומאה וכלו הוא מאהיל עליון לפיכך חיובש בחותן טמא ר' יוסי ב"י יהודה [מטהר] קטבר

ל: תרומה

תרומה נמי אפשר דמתשי' ¹² ולא מצי לאוקמה בתרומה צד
כהן דמו לא מצי לאתשולי עליה כדאמר בפרק הגדול מן
הירק (מ"ד ע"ג). מנדקתני בחולין משמע דווקא בחולין אבל בתרומה
אפי' בדי ישראל לא: **ולפרוש** ע"ה במקום אחר. השתא ס"ד
דכל דבר שהוא משום שנת לא גזרו
עליו בין השמשות ואף על גב דרצה
דלית ליה הכנה אמרין צפירקא ¹³
(דף נ"ג): דתמילת היום קונה עירוב
וכותימה קיימא לן מ"מ מותר לתקן
הטבל דלא גזרו עליו בין השמשות
עד שתהא לילה וכרת ידוע והא
דמתן צנמה מדליקין (שם דף נ"ג).
דספק חשיכה חזי מעשרין את הודאי
והיינו כרבנן דר' אפי' ס"ד דהך
מתני' דהכא אחיה כרבי משום דליכא
משניות טובא דמוקי ליה ס"ס לקמן ¹⁴
כרבי וכו' וכו' א"ר א"ר א"ר א"ר א"ר א"ר
אבל לא בטלל הא חזי לתקוני בין
השמשות ואין לומר דההיא אחיה
דלא כרבי מדפריך לקמן (דף נ"ג):
רישא רבי וסיפא רבנן ולא פריך
רישא וסיפא רבנן ומיעמא רבי
ועוד דפריך לקמן אבל לא בטלל
פשיטא משמע דליכא מאן דפליג
ומיהו ¹⁵ איכא למימר הא דפריך
פשיטא היינו משום דמרישא שמעינן
לה דקתני מערבין דמאי' למשמע
אבל לא בטלל וי"ל דאילו מועיל מה
שראוי לתקנו אלא צנמה דמוי השתא
לשם אדם כגון צנמה דחזיא לכהניס
ומדע דלמך לעיל ¹⁶ לחזן מערבין
צקדשות אף על גב דאפשר לאתשולי
עליהו: **לא** נחשדו הברים.
לע"ג דמשום כבוד שבת שמי כדאמר
צקדשות רבה (יבמות דף נ"ג). היינו
צריך לכוללות אופן פירות צנמה אבל
הכא מיידי דלחזן צנמה דלחולין צנמה
ואע"ג ¹⁷ דלחזן מערבין אלא לדבר
מזוה לא חמירו לתרום שלא מן
המוקף אלא לצדו שנת ולא לגדול
מנוט אחרת: **אלא** סומכוס סבר
כהרובנן. ואם תאמר מהאי עממא
נמי זורק לא יערכ בין כיון דשבת
הוא לטלול על הדברים צנמה
כדאמרין פרק מי שהתשין (שם)
דף קט"ו. וי"ל דלגדול שנת נשאלין
כדאמרין הסם והאי חזי לזרן שנת
שיהיה מותר לשמות יין צנמה:
תרומה אה"ה ואוקן. וכו'
ולוקמה נמי כרבנן
דסומכוס והכל לפי מה שהוא אדם
לחולה ואוקן דלרבנן מערבין חולה
וחוק כדי מוונן דמקלי טפי מסומכוס
דלמרי פליגי צנמדי ללא חזי ליה
מערבין משום דחזי לאתריני כל שכן
מערבין צנמדי דחזי ליה אע"ג דלא
חזי לאתריני וי"ל דלרבנן חזן מערבין
לחולה ולוקן כדי מוונן אלא כסעודה
צנמדי דהא כיון דלא צעו מדי דחזי
ליה אס כן לחולה וחקן מערבין נמי
אפי' צנמלל ללא חזי ליה אלא לצנמ
וצנמדי ללא חזי ליה ע"כ שיעורו
כסעודה צנמדי ואפי' גס צנמדי דחזי ליה
דלחזן כסעודה לחולה ולוקן א"ג הכל לפי מה שהוא
אדם משמע נמי לאפוקי ישראל בתרומה והא דנקט מרגומא לחולה
ואוקן הוא הדין דהוה מצי למינקט אש"ר בתרומה אלא נקט חולה
וחוק משום דרשב"א אריי' היה:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

שמערבין לגדול ביום הכפורים אמרו להן
אבל אמרו להן כשם שמערבין לגדול ביום
הכפורים כך מערבין לזור בין ולישראל
בתרומה ובית שמאי התם איכא סעודה
הראויה מבעוד יום הכא איכא סעודה
הראויה מבעוד יום כמאן דלא כהנניה
דתניא הנניה אומר כל עצמן של בית
שמאי לא היו מודים בעירוב עד שיוציא
מותרו וכל כלי השמשות לשם כמאן אזלא
הא דתניא עירב בשחורים לא יצא בלבנים
בלבנים לא יצא בשחורים כמאן אמר רב
נחמן בר ר' יצחק חנניה היא ואליבא דב"ש
ולחנניה בשחורים הוא דלא יצא הא
בלבנים יצא האמר עד שיוציא מותרו
וכלי השמשות לשם הכי קאמר עירב
בלבנים ¹⁸ והוצרך לשחורים אף בלבנים לא
יצא כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה
היא ואליבא דבית שמאי: סומכוס אומר
בהולין: ואילו לגדול בין לא פליגי מאי
טעמא אפשר דמתשיל ואנחותיה אי הכי
תרומה נמי אפשר דמתשיל עליוהי אי הכי
מתשיל עלה הדרא לטבלא ולפרוש עלה
מקום אחר ¹⁹ לא נחשדו הברים לתרום
שלא מן המוקף ולפרוש עלה מינה וביה
דלית בה שיעורא ומאי פסקא אלא סומכוס
סבר לה כרבנן ²⁰ דאמרי כל דבר שהוא משום
שבות גזרו עליו בין השמשות כמאן אזלא
הא ²¹ דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא
אדם מלא קומצו מנחה ומלא חפניו קטרת
והשותה מלא לוגמיו ביום הכפורים ובמון
שתי סעודות לעירוב כמאן א"ר יורא סומכוס
היא דאמר מאי דחזי ליה בעיני ²² לימא פליגי
אדריב' שמעון בן אלעזר דתניא ר' ר"ש בן
אלעזר אומר ²³ מערבין לחולה ולוקן כו'
מוזנו ולרעבתן בסעודה בינונית של כל
אדם תרומא אחולה וחקן אבל רעבתן
במלה דעתו אצל כל אדם: **ולכהן** בבית
הפרס: ²⁴ דאמר רב יהודה אמר שמואל
מנפח אדם בית הפרס והולך ²⁵ רבי
יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר
בית הפרס שגידש טהור: רבי יהודה
אומר אף בית ²⁶ הקברות: תנא מפני שיכול
לחוץ ולידך בשדה תיבה ומגדל קא סבר
אהר זרוק שמהי אהל ובפלוגתא דהני
תנאי ²⁷ דתניא הנכנס לארץ העמים בשדה
תיבה ומגדל רבי ²⁸ מטמא רבי יוסי ברבי
יהודה משהר במאי קמפליגי מ"ם ²⁹ אהל
זרוק לאו שמהי אהל רבי יהודה אומר
שמהי **אהל** והא דתניא ³⁰ רבי יהודה אומר
מערבין

שמערבין לגדול גזרו שמי שערות שמיז צנמיו
ואע"ג דלמחר לא חזי ליה הוואיל וזוי לקטן שאינו צר עונשין: **אבל**
אמת: מבעוד יום. של ערב יום הכיפורים: כמאן דלא כהנניה.
הא ממתי' דמשמע שהיו ציט שמאי מוונן צנמיו דלא כהנניה: עירב
בשחורים. היה לצנמ שחורים והלך
ויצט צוקף אלפים אמה עד שקנה
סס שצמה שקדש עליו היום וזור
לצמיו: כ"ג כ"י השמשות. משמע דלי
לא אפיק כל כרזי תשמישו לא היו
עירוב ליהדיה ³¹: דמתשי' אנחותיה.
ישאל למכס ומידי לו נזרו ויהא יין
רצוי לו: מיתשי' ע"ה. ויפתח
צמרטה לא נמכותי לך ותנן (מ"ד)
דף נ"ג): הקדש טעות חזו הקדש:
הדרא אטבאל. ועל לא חזי:
ויפרוש ע"ה במקום אחר. לכתר
דמתשיל עלה והכרה לטבלא מצי
השמשות שנת קנייה עירוב מצי
למימר פירות שיש לי צנמתי יהו
תרומה על זו ואשתכח דלית ליה
תקנתא דחזוי ליה: מוקף סמוך
כמו מקיפין צנמיו (חולין מ"ו):
סומכוס ז' לזו ורואין חזן דמוט
ז' לזו וכמו מקפת וקורא לה ש'
דמסכת נדה צפרק צמלא (דף ע"ג):
שלא מן המוקף מדבר שאינו סמוך
לו צמחו כלי דלחזו מיניה וציה:
דלית ביה שיעורא. שמונן צ'
סעודות מנומלמות הניח ואי מפרשי
תרומה מיניה כל דהו כלי ששור
עירוב: ומאי פסקא. כמתייה לומר
מאי האי מירוצא וכי פסקה תנא
למילתיה דלחזן אדם ונתן עירוב אלא
צנמתי' דנקט קסם צנמילתיה הכי:
סבר ד' הרובנן. דפליגי עליה דרבי
לקמן פריקין (דף נ"ג): גזרו עליו
בין השמשות. כשצמח עלמה והנחת
תרומה שצמח היא ³² וכיון דמעיקרא
לא תקנה וצמית למימר אי צמי חזי
להוואיל ³³ שעתא דמתשיל עלה כל מקום
שהיא והכרה לטבלא והכר חמר
תרומתה צנפון שזה ומעשר ראשון
דתרומה וכן כולם אס כן מתקין ליה
צין השמשות וקעבר אצטת אקניית
עירוב כשהו נכנס חזי יואל: יש
שאמרו. יש דציה שאלמרו ³⁴ שיעון
לפי מה שהוא אדם ואין שיעורן שהו
צבל: מלא חפניו קטרת. ציוס
הכפורים: תרומתא. לטל דלתי
ולקולא ולא ארעבתן ולחומלה וחקן
דעמו: מנפה אדם בית הפרס.
שדה שמהר זה קצר דכולה ספיקא
משום עצמותה היא ועצמות צלה שבר
אינו מטמא צהאל כשמתנפה לפי
רגליו אס יש שם עצם גדול נראה
מאלו ועלם קטן נראה ³⁵ צנמתי' ואינו
מקיטו צרגליו: שנידש. דרשימ
רגליו ציי אדם: טהור. שכבר נידשו
עצמות שני ופתחו כשעושה: אה"ה
זרוק. אהל המיטלטל: שמהי אהל.
ומוקף צינו לצין העומתה: ארץ

העצום. מטמאה צהאל: שידה. ונתמנה נשים ענלה עשויה כקופסא:
מגדל. משט"ר: אהל זרוק לאו שמהי אהל. וכל שאינו אהל אינו
מוקף: שמהי אהל. ומוקף ונגדולה עסקינן שמתוקת מ' סאה צלה
שהס כוריים צצ"ג ³⁶ דאי קטנה כלי היא ומקבלת טומאה ולא חיילה ורבנן
דמתני' כרבי צצ"ג ³⁷ דאי קטנה ליה וצין לרבי יהודה וצין לרבנן כסומכוס
צצ"ג ליה ³⁸ דלמך מידי דחזי ליה למילתיה צהאל שעתא צצ"ג: עירובין
מערבין
אפי' צ' ³⁹ בכת"י דרפ"ר: היה חזיא ליה בהדיא שעתא: [ז' צ"ל שאמרו הכפמים
ס' דרפ"ר ועצם ק"ו דהנה כפיה. והא אסמא חכונה וכו' א"ה] בפסיחין [דאה] ליקוטי רש"י [דק"ס]:
ס' נרצ"ל שפ"ר בפרקין [בא"ה]:

מסורת הש"ס
עם הוספות

א[לקמן לג ניעון ל':
חולין ז' מ"ג ע"א:
ב[לקמן ד' ג' א] כלס
פ"ז מ"י ע"ג [לקמן]
ג[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ד[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ה[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ו[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ז[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ח[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ט[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
י[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יא[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יב[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יג[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יד[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יז[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יח[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
יט[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כ[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כא[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כב[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כג[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כד[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כה[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כו[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כז[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כח[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
כט[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
ל[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לא[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לב[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לג[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לד[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לה[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לו[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לז[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לח[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לט[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]
לא[מ"ג ד' מ"ג ע"ג [לקמן]

גליון הש"ס

ת"ס ד"ה וליפרוש
ובו א"יבא פ"ג
דפריך צפירקא היינו
משום
שפ"ג. ע"י מ"ס פקוס
ד' כ' ע"ג ד"ה ע"ג
זמנו:

רב נכים גאון

לא נחשדו הברים
לתרום שלא מן
המוקף. עיקר דליה
במשנה במסכת חלה
פ"א (משה ט) תחלה
והתרומה חייבין עליה
מיתה ותושב כו' ואין
ניטלן מן הטהור על
הטמא אלא מן המוקף
וחה הדרה בתרומה
גדולה אבל בתרומת
מעשר לא כמא דמפרש
במשנת כבורים פ"ק ב'
למ"ה תרומה מעשר
לכבורים בשתי דרכים
ולתרומה בב' דרכים
ניטלה מן הטהור על
הטמא ושלא מן המוקף
בכבורים. ובמ"ג דבני
מעברא בפרק א"ב [ב]
דתרומת גרסי כל
הברים למדין ומלמדן
תרומת מעשר מלמד
ואינו לפירה תרומת
מעשר למירה לתרומה
גדולה שניטלה מן
המוקף והיא ניטלה שלא
מן המוקף
שחרתה מעשר ניטלה
שלא מן המוקף מכל
משותמסכ אפילו אחד
ביהודי ואחד בבבלי:
אלא סומכוס סבר לה
כרבנן דאמר דבר
שהוא משום שבות
גזרו עליו בין
השמשות עיקר דליה
בא בהדיא דהרבין
פריק (דף נ"ג) פליגי בה
רבי ורבנן דאמרין עלה
מאי רבי ומאי רבנן
דתניא נתנו באילן
למעלה מ' פסחים כו'
ותכמים אמרין בכל
מקום שאמרו לישלו אין
עירובי עירוב:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וצינונים

א[בכת"י נוסף עירב
בלבנים דהוציא כ"י
לשמישו (ולשון יפה
הוא) דק"ס. ועי'
רשב"א ורבנן ע"ע:
ב[ולענין בחופתאם
איתא אשמיטין וקפין
(ג' צ"ל א"ה)
בבית הקברות (רבש
חמר) ועי' לעיל במשנה
(ובדק"ס שם) [ד' ושל
גורס תניא רבי יהודה
אמר (ג' צ"ל) וכה'
בכת"י ובדפוס' (ועי'
דק"ס): ס' בכת"י
ובדפוס' לא היו עירוב

השמשות ונתתן הטבל (משום) [שבת] הוא. כמאן אזלא [הא] דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם. קומץ
ממנה אלו חזין קוטר ורשעה מלא לוביט ביה"ט ובמון ב' סערות לעירוב סומכוס (א) [היא] דאמר מאי דחזי ליה
זקתן ויאן רבנן קוין ליה לאתרינן אציג ללא חזי עליה שופר דמי: כ"י ב' אלו חזין דלא כ"י ב' אלו חזין דאמר מרבין לחולה
ולקמן מ"י מנוטת. ולרשב"א כמנוט של כל אדם. ואמרין אפילו תימא מתי' דקתני במסכת כלימ' פ"ק ט"ז יש שאמרו הכל
לפי מה שהוא אדם וקתני בה מנוט ב' סערות לעירוב אחולה ואוקן קתני כו' אלעזר ב' אלו חזין דלא כ"י ב' אלו חזין דאמר מרבין לחולה
[הפרס] ואמרין בית הפרס מנפה ומפריה עפר תיחוח. ויין שגילה עפר ולא ראה עצם תיחוח טהור. וכן אם גירש אותו בית הפרס כיון שגירש בגלגל העוברין והשביק אלו היה שם עצם ודאי גירש ותלמיט [נתהר] המקום:
מתני רבי יהודה אומר אפי' בבית הקברות כו'. ונא מפני שיכול לחוץ בשדה תיבה ומגדל. כ"י אלו שריות לנתת חיובש בחותן הכותן. ואילו מאהיל עליו חיובש בחותן טהור שאלו חוצצין בפני הטומאה ואמרין קטבר האי
מאהיל הוא זרוק שמהי אהל כדתיא הנכנס לארץ העמים בשדה תיבה ומגדל ו' מטמא קטבר אהל זרוק [לאן] שמהי אהל ואינו חוצץ בפני הטומאה וכלו הוא מאהיל עליון לפיכך חיובש בחותן טמא ר' יוסי ב"י יהודה [מטהר] קטבר